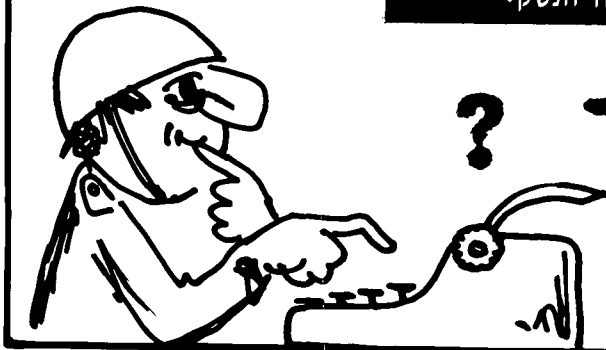

למה לא

רעיונות גדולים הם בני-קיימא יותר מאשר כל עיצוב של מסגרות פוליטיות וגבולות בכוח הנשק.

תכתוב מאמר ?

לויט-קול' ג' ו' האמונד

פסורים, פונים אנו לציבור מוגבל בכמותו אך — כפי שיש לקוות — גבוהה איכותו. שלא כמו אצל הפרופסורים, הכלים העומים דים לרשותנו רבים יחסית — הלא הם התקופונים הצבאיים השונים.

במרבית התקופונים הצבאיים נכתבים מאמרים בידי משתתפים שאינם חברי המערכת. העורכים תלויים בכותבים — והקוראים תלויים בכותבים. הם הפצים ללמוד מניסיונם של אחרים — להסכים לו או לחלוק עליו, לחזק את רעיונותיהם שלהם או להרהר ברעיונותיהם של אחרים, לערער עליהם או לקבלם.

ובכן, הגנה הגענו לסיבה הראשונה שבגללה עליך לכתוב: ישנה במה המקדמת בברכה את רעיונותיך, וישנו רצון רב בין עמיתך בצבא, בעלי-מקצוע כמותך, לקרוא את אשר יש לך לומר.

הסיבה השנייה שבגללה עליך לכתוב קשורה בתועלת, האישית והמקצועית, שתפיק מכך. הפתגם שלפיו העט שוכן דרגה אחת מעל להרב אינו מכוון לכתובה צבאית. הוא בא ללמדנו, כי הבעת רעיונות גדולים היא בת-קיימא יותר מאשר כל עיצוב של מסגרות פוליטיות וגבולות בכוח הנשק.

מה תהא משמעותה של כתיבה לגביך, מבחינה אישית ומקצועית? ראשית כל, חשוב ביותר כי כל קצין יהיה מסוגל לבטא עצמו. זוהי דרישה מקצועית חיונית. מפקד בכיר קבע פעם, כי על קצין, להיות מסוגל להביע עצמו בברור ובעוצמה, בלשונו ובעטו כאחד... דרישה זו לובשת משנה תוקף בעידננו, עידן התקשורת המהירה.

שנית, כתיבה תכליתית היא כישרון הנרכש במשך הזמן. יש לעמול עליה, ועם הניסיון בא השיפור. מזה זמן רב משוכנע

בני-קיימא, מיועד מאמר זה לקצין הצעיר באותה מידה שהוא מיועד לוותיק. במיוחד מיועד הוא לקצינים הצעירים, שנסיונות פעולתם הקנו להם ידיעה וניסיון, השקולים כנגד אורך-שירותם של ותיקים. הבה אומר לך עתה מדוע עליך לכתוב, על מה תוכל לכתוב וכיצד תוכל לכתוב.

מדוע לכתוב

מאז ומתמיד סברתי, כי התקופונים הצבאיים קיימים למען הכותב. באומרי „הכרתי“, אין כוונתי לסופר המקצועי, אשר כיוון שיועד הוא לעשות שימוש במלים נמלצות, מסוגל הוא ליטול נושא כלשהו ולהפיק מאמר מהנה, אך חסר תועלת. כוונתי היא לאנשי-הצבא המקצועיים, שהם בגדר מחברים-חובבים. אילולא היו קיימים תקופונים צבאיים להצגת רעיונות, היה צורך להמציאם, כיוון שאנו מתפתחים ומתקיימים עם רעיונות ועליהם.

העולם האקדמי מחזק טיעון זה. בעולמם של פרופסורים באוניברסיטאות הסיסמה היא „פרסם או היעלם“. התלונה העיקרית של אותם מורי-אוניברסיטאות היא מחסור בבמות שבהם יוכלו לפרסם, מיעוט כלים שבהם יוכלו לבטא את דעותיהם. הסיבות לכך ברורות. תקופונים מבוססים על רווח והפסד. לרוע המזל, רעיונות גדולים וגיוריים מחשבתיים, כפי שהם מובעים בספרים אקדמיים, אינם סחורה העוברת לסוחר. משום כך, שופעים מרבית הפרסומים הנפוצים תוצרי „כל-בו“ של העיתונאים. העיתונאים, מצויים „בפנים“. המחברים הלא-מסחריים הם „בחוץ“. באלה האחרונים נים נכללים הפרופסור, אתה ואני. אך לנו, אנשי הצבא, יתרון מסוים. אנו איננו נוטים לפרסומים מסחריים, ו„הרעיונות הגדולים“ שלנו הם צנועים. אכן, כמו הפרו-

סופרים מעטים בלבד מסוגלים לטפל בנושאים צבאיים. לשונם הקולחת נאלמת לעתים קרובות, בעסקם במינוח ובלשון האופייניים לצבא. סביר מאוד כי דבריהם יהיו שטחיים, לוקים בפשטות-יתר, או גדושים כל-כך בהכללות ובחצאי-אמת, עד כי יהיו חסרי-משמעות לאנשי-צבא מקצועיים. וכל כך למה? משום שעל המכתב לרדת את לשון קוראיו, כשם שעליו לשלוט היטב בנושא בו הוא עוסק.

אין ספק כי נושאים צבאיים יוכו לטיפול הטוב ביותר כשייכתבו על-ידי אנשי-צבא. אם כן, נשאלת השאלה, מדוע אין מחברים צבאיים רבים יותר? להלן כמה תירוצים המזומנים לאנשי צבא:

„אני לוחם, ולא סופר“.
„הבעת דעות בלתי-מקובלות עלולה לפגוע בקריירה שלי“.
„רעיונותי אינם נראים יפים כל-כך על הנייר“.

תירוצים אלה, ששמעתים לעתים קרובות, אינם משכנעים. האמת היא, כי קצינים שהם מומחים במקצועם, חוששים להציג את רעיונותיהם ואת טכניקת-ההבעה שלהם למבחן קבל הזוטרים מהם והבכירים מהם, ומעל לכל, לביקורתם של חבריהם. הססנות זו אין לה מחילה כשהמדובר באיש-מקצוע אמתי. הזמן חולף במהירות רבה מדי — ולפני שאנו מבחינים בכך, כבר הגענו לעת שבה לא ניתן עוד להסתיר שערות-שיבה אף בתספורת קצרה, וממדי הגוף דורשים אף הם את עזרתו של חייט טוב. אך מן הדין כי זו תהא גם העת בה קנינו חכמה, דעת וניסיון במקצוע בו בחרנו. ניסיוננו זה יש להעמידו לרשות האחרים. עלינו להיות ניחנים בתבונה להביעו, היינו — עלינו לכתוב! ומאחר שהרגלים חיוביים שנרכשו בגיל צעיר, הם

לויט'קול' האמונד, שהיה
עורך „המארין קורפס גאזט”
ממליץ כאן לאנשי-צבא מהן
דרכים טובות לכתוב מאמ'
רים.

במוחנו היא היסטוריה, לא בהכרח היסטוריה של העבר הרחוק, אך לפחות מלחמה אחת לאחר. היסטוריה יכולה להיות מצוינת או גוראה. סתם סיפור עובדות בעלמא הוא גורא; ואילו בחינת החומר וניתוחו לשם הפקת לקח שוטף או הקבלה להווה—הופכים סיפור כזה לחומר מצויין. דבר זה מוליכנו הישר לבחינה הבאה: חידוש. אין זה חייב להיות חידוש טהור, המצאה, אלא משהו שאתה עשית, הסקת או למדת לאחרונה — כי על כל דור של לוחמים מוטל לגלות מחדש ולעדכן אמיתות נושנות מסוימות. ואם משהו הרשים אותך — מן הסתם ירשים גם את קוראיך.

נושא המנהיגות הוא סוג חשוב נוסף. לכל אחד מאתנו טכניקות משלו בטיפול בנושא זה, ולכל אחד מאתנו השקפות משלו. כולנו מעוניינים בעצמנו. משום כך לכל מאמר על נוהלים או טיפול בכוח-אדם קהל-קוראים פוטנציאלי, אנשים המעוניינים לקרוא עליהם עצמם ועל אפשרויותיהם לקידום הקריירה שלהם.

ישנה כתיבה שהיא תיאור והצגה, למשל: מאמר המתאר את תפיסת הניידות האווירית של הצבא; או את התפיסה הסינית של „צבא העם”; או את המאורעות שהביאו למדיניות ה„בלימה” בויאט-נאם.

בניגוד למאמר מן הסוג המתאר עומד המאמר המנתח. בדוגמה שהזכרנו, ניתן לגתח את התפיסה של ניידות-האוויר בהשוואה להסתערות באמצעות מסוקים מן הים, או כיוצא בזה.

הסיפור האישי הוא סוג אחר, וכאשר הוא עשוי כהלכה הריהו בעל משיכה וקסם רבים. נוכח ריבוי הניסיון הצבאי כיום, מספר הנושאים מסוג זה בלתי-מוגבל כמעט. סיפורי-קרב ובהם ניתוח הגורמים שתרמו להצלחה — ערכם רב לאין שיעור; ולכתבם מסוגל רק איש-צבא מקצועי, לא סופר מקצועי.

ישנו גם נושא המחקר והפיתוח. הגם שהנושא הוא טכני ביסודו, מעוניינים בו קור-

מסויים, להסדרתו, להעלאתו על הנייר, לעריכתו ולשכתובו עד אשר הוא חש כי מה שעשה מביע את מיטב כוונותיו ויכולתו — קידם עצמו מבחינה מקצועית. התקדמות וידע אלה מתווספים לו בין אם מתפרסם המאמר שכתב ובין אם לאו. כך או כך הפיק המחבר (והוא אכן מחבר) תועלת מן הזיעה, המחקר והמאמץ להפיק את המלה הכתובה. אם מתפרסם הכתוב, וזה המחבר בסיפוק, ביוקרה ובהכרה כללית. את התועלת לצבא, ולחבריו למקצוע הצבאי, על-ידי הפצת רעיונותיו והנמקתם — אין למוד כלל. ואגב, מן הראוי כי נזכיר גם את התועלת הכספית. מרבית התקופונים הצבאיים משלמים שכר-סופרים, והגם שאין זו הסיבה העיקרית לכתובה, מכל מקום מוסיף הדבר עידוד.

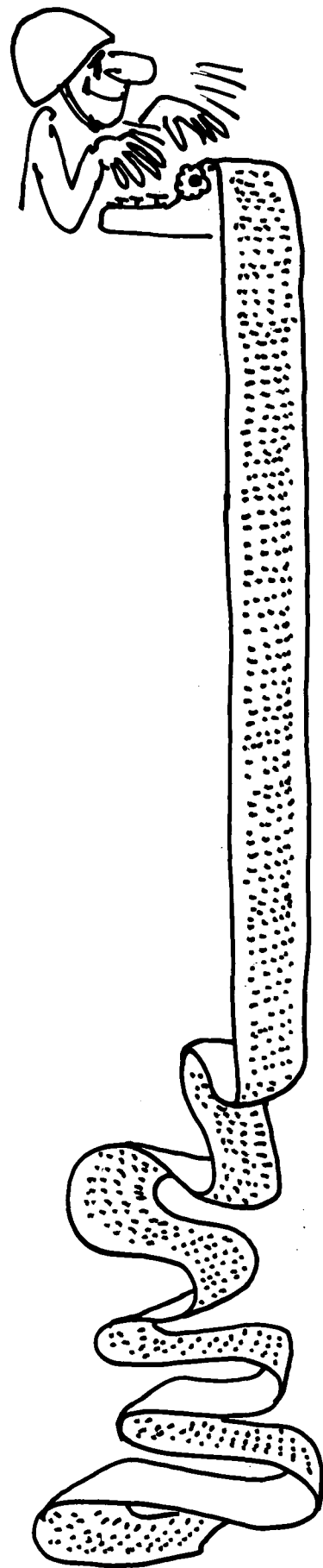
שלישית — זכור את היתרון המקצועי שהביותר מוזהה כקצין המביע היטב את רעיונותיו. תולדות הצבא עשירים בדוגמאות של מנהיגים צבאיים נודעים שהביעו את רעיונותיהם בהיותם עדיין קצינים זוטרים. וינסטון צ'רצ'יל היה סגן כשכתב את מסתו הקלאסית „מלחמת הנהר”. ארוין רומל פילס את דרכו לפיקוד על דיביזיית שריון ולבסוף לשרביט הפלדמרשל בספרו „חיל-רגלים תוקף” שכתבו בהיותו עדיין סגן-אלוף. קפיטן א. ט. מאהן מצי ארה”ב וקארל פון-קלאווביץ הצטיינו בהישגיהם הצבאיים, אך זכורים וידועים הם עד היום בכתיבתם. ובכן הנה טעם שני שבגללו מן הראוי כי תכתוב: הכתיבה עושה אותך יעיל יותר, והפרסום מוסיף הכרה ליעילותך המקצועית.

מה לכתוב

כדי לכתוב, הכרח שיהא לך משהו שרצונך לאמרו. אין זה חייב להיות משהו שכל אחד צריך לדעתו, אך צריך הוא להיות משהו שאתה חפץ לאמרו למישהו. עליך ליעד את דבריך לקורא מסויים. החלטה יסודית זו יש להחליט ראשית לכל, כי היא משפיעה על כל הבא בעקבותיה. על פי החלטה זו יעלה בשר ה„כיצד” על שלד ה„מה”, ואז מפית הכותב רוח-חיים לתוך חיבורו בהגיון ה„מדוע”.

הבה נענין בבחינות אחדות של „מה לכתוב”.

הקטגוריה הראשונה העולה בדרך כלל

אם רבים מכפי שתעלה על דעתך. הסכנה כאן היא בשימוש בעגה המקצועית, ולכן השתדל לצמצמה עד למינימום. מינוח עמום מפחית את ערכו של הרעיון ושם לאל את מטרת הכתיבה.

התועלת שבכתיבה

הבה נתבונן בדוגמה הבאה: בשנות הש-מונים של המאה שעברה המליצו קציני-צי מסויימים לבטל את חיל-הנחתים, או לפחות לסלק את הנחתים מן הספינות ולהציבם בחוף. הללו טענו כי תותחי-הצי ארוכי-הטווח מבטלים את הצורך ברובאים להדיפת אלה המנסים לעלות על הסיפון. קצינים אלה צדקו בשעתו — והביאו לביטולו של חיל-הנחתים כפי שהיה אז. ואולם, אותם קציני-צי עצמם הפכו צי אניות-עץ לצי אניות-פלדה מודרניות מונעות-קיסור, ובכך יצרו צורך בחיל-נחתים חדש; לאניות אלה נדרשו תחנות תדלוק סביב לעולם; היה צורך להגן על התחנות הללו, ולתפסן בעתות מלחמה. חמישים שנה כמעט היו עמודיהם של תקופוני הצי וחיל-הנחתים גדושים בדיונים בעד ונגד קיומו של חיל-הנחתים במתכונתו הנוכחית. והיה תה בכך ברכה רבה, כי מה היה קורה, אילו לא טרח איש לחשוב ולכתוב על נושאים עתידיים מעין אלה בעוד מועד?

יש עדיין פרשות שונות שיש עניין לטפל בהן, וכל אחד מן הקצינים, עשוי לתרום את תרומתו לביירוים סביבן.

כיצד לכתוב

תהא זו ירייה בעלמא ללמדך כיצד לכתוב. דבר זה עליך לקבוע לעצמך לאחר ניסיון והרהור ממושכים. אך יכול אני ליעץ לך דברים אחדים העשויים להיות לתועלת. הראשון הוא להכין פתקאות ועליהם רישום מחשבות. העלה על הכתב את רעיונותך למאמרים בעתיד. שכלל את הרעיונות. חשוב עליהם ברגעים של פנאי. לפתע

כאשר היה עורך ה"גאזט", לפני שיצא לויאט-נאם כמג"ד, היו לו דרכים נוספות להשיג מאמרים טובים לירחוננו. וכך יעץ לעורך "מערכות" שביקר במחנה האימונים של "המא-רינס", אי-שם בארה"ב:

אני נותן עיני בקצינים שונים שיש לי יסוד להניח, כי יש להם מה לומר — אם משום שהזדמן להם ניסיון קרבי או אימונים, או משום ששמעתי אותם משמיעים דעה בשיחות עם עמיתיהם הקצינים — ופונה אליהם ומבקשם לכתוב ל"גאזט". לאחר שהם מכריזים — כמעט תמיד — כי אין להם פנאי, הם נענים, אולם לרוב אינם מקיימים, למרות התזכורות.

לפני זמן מה מצאתי עצה לכך: כאשר אני כמעט מתיאש מברנש כזה, אני שולח המחאה של כמה עשרות דולר ע"ח שכר-הסופרים לביתו — וההמחאה נופלת כמובן לידי רעייתו. אם אחרי זה עדיין נמשך הזמן והמאמר לא נמסר לי — הריני כותב אליו, ושוב לביתו, ומודיעו כי אם המאמר לא יגיעני עד תאריך מסויים — יואיל נא להחזיר את ההמחאה ששלחתי לו ביום זה וזה.

תתפלא אולי — אך רק לעתים רחוקות ביותר הוחזרו לי ההמחאות; עתה היה משהו במשפחה שדאג שיתפנה לשבת ולכתוב...

המלצותיו לתיקונים. המלצות אלו יש בהן כדי לסייע לשיפור המאמר, אך הנקודה החיונית היתה שאתה ישבת וכתבת ומי סרת לעורך את אשר כתבת; צברת ניסיון שיועיל לך במידה רבה בפעם הבאה. אתה נכון עתה להתחיל לחשוב על משהו חדש, ולחזור על הסיבוב.

לפני שנים אחדות השיב קצין ותיק בבית-ספר לפיקוד ולמטה על שאלה בנושא הכתיבה הצבאית, תשובה יוצאת מן הכלל: "הטוב ביותר בכתיבה הצבאית הוא מה שנכתב, בין אם פורסם ובין אם לאו. הרע ביותר הוא זה העתיד תמיד להיכתב, אך לעולם לא נכתב".

מה המסקנה? מספרים כי שלישי צעיר היה כותב את כל הנאומים והאיגרות למען מפקדו האלוף. אולם האלוף היה מוחק, מתקן ומשנה את הדברים עד כי השלישי הכיר רק בקושי את התוצר הסופי. פעם העיר השלישי בתמימות: "מדוע לא יכולתי אני לכתוב זאת כך?" ותשובת האלוף הייתה: "סרן, אילו יכולת לכתוב זאת כך, היית אתה האלוף ואני הייתי השלישי".

יצטרפו זה לזה, יתמוגו ויתגבשו. וברגע זה יהיה בידך חומר-הגלם למאמרך.

עתה מתחילה העבודה. החלט לאיזה תקופון תשלח את מאמרך. אם אתה כותב אליו פעם ראשונה, כתוב לעורך וברר את דעתו על הנושא שעליו בכוונתך לכתוב, ומה דרישותיו מן המאמר. העורכים ודאי יענו לך ברצון וישמחו לכוון אותך נכונה. עתה הגיעה העת כי תתישב עם פתקיד, ותכין את הטיוטה הראשונה. כאשר סיימת (לאחר שעסקת בכך פעמים אחדות) הנח לחומר להצטלל, "דגור עליו" במשך זמן מה, ופנה למחשבות או רעיונות אחרים. בשובך לטיוטה ההתחלתית סלק בלא רחמיים את המלים הגמלצות. חזור על כך פעמים מספר, עד אשר תהא מרוצה כי מיצית את הטוב ביותר.

עכשיו מוכן אתה למסור את המאמר לפרסום.

אתה אופטימי; אך אל תתאכזב אם עד מהרה יוחזר לך המאמר, בלויית מכתב מגומק היטב, מאת העורך, המסביר את